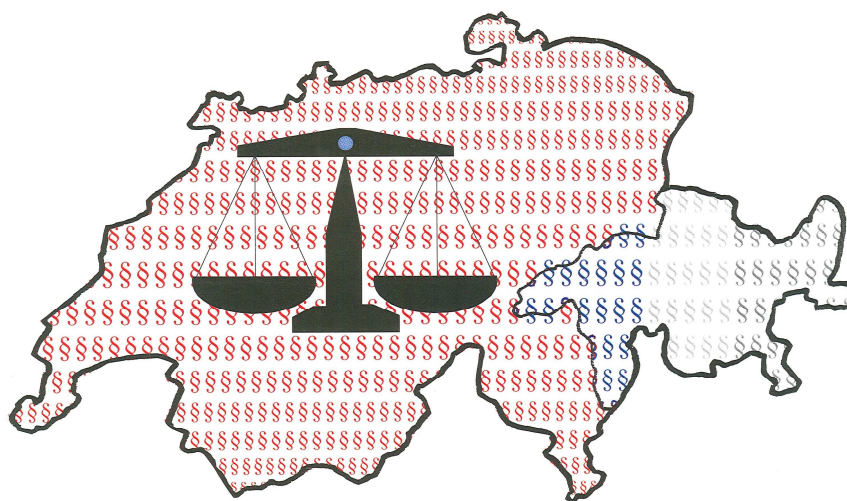

Procedura penala e civila svizra

Realisaziun en il Grischun

Realisaziun sin il stgalim da la lescha

Rapport da consultaziun dals 2 d'october 2009

Departament da giustia, segirezza e sanadad dal Grischun
Hofgraben 5
7001 Cuir

Konsul_9098/Vernehmlassungsbericht_rg

Cuntegn

Il pli impurtant en furma concisa	II
I. Situaziun da partenza	1
1. Concepsziun actuala da la giurisdicziun penala e civila en il Grischun	1
a) Giurisdicziun penala	1
b) Giurisdicziun civila	2
2. Prescripsziuns e novaziuns dal dretg federal	2
a) Cudesch da procedura penala svizzer (CPP)	3
b) Cudesch da procedura civila svizzer (CPC)	3
c) Lescha federala davart la procedura penala per giuvenils (PPG)	3
d) Basegn d'agir per il chantun Grischun	4
3. Refurmas e prescripsziuns dal dretg chantunal	4
a) Prescripsziuns da la planisaziun politica (incl. intervenziuns parlamentaras)	4
b) Cunfinaziun cun auters projects da refurma	5
II. Concepsziun dal project	6
III. Singuls puncts dal project	7
1. Organisaziun e concepsziun da las autoritads da mediaziun	7
a) Posiziun da las autoritads da mediaziun en general	7
b) Dumber ed elecziun dals uffizis da mediaziun	7
c) Novaziuns areguard las autoritads da mediaziun pariteticas	8
2. Organisaziun e concepsziun da las dretgiras districtualas	8
3. Organisaziun e concepsziun da la procura publica	9
4. Cumpetenzza da las vischnancas da perseguitar e da giuditgar causals penals	10
5. Disposiziuns transitoricas	10
6. Regulaziun concernent las taxas da dretgira	12
7. Finanziaziun da las dretgiras e da las autoritads da mediaziun	12
8. Procedura penala administrativa chantunala	12
9. Adattaziun da las disposiziuns da recusaziun	13
10. Traffic electronic en il sector da la giurisdicziun administrativa	13
IV. Explicaziuns davart las singulas disposiziuns	13
V. Consequenzas finanzialas e persunalas	14
VI. Ulteriur proceder ed urari	15
Agiunta:	16
1. Proposta da la regenza per la divisiun dals uffizis da mediaziun	16
2. Consequenzas finanzialas per il chantun e per las vischnancas	17
3. Proposta da la dretgira chantunala per pensums supplementars a las dretgiras districtualas	18
4. Grad d'occupaziun dals uffizis da mediaziun (stimaziun da la regenza)	19
5. Glista da scursanidas	20

IL PLI IMPURTANT EN FURMA CONCISA

Probablmain per il 1. da schaner 2011 vegnan ad entrar en vigur il cudesch da procedura penala svizzer (CPP), il cudesch da procedura civila svizzer (CPC) e la lescha federala davart la procedura penala per giuvenils (procedura penala per giuvenils, PPG). Il cussegl naziunal ed il cussegl dals chantuns han deliberà ils relaschs; il termin da referendum è scadì en il fratemp per tuts trais relaschs. Entaifer quest termin n'èn vegnids inoltrads nagins referendums. Fin ch'il dretg federal entra en vigur, han ils chantuns d'adattar lur dretg e da relaschar las disposiziuns executivas necessarias, uschenavant ch'els èn cumpetents en chaussa.

Perquai ch'il nov dretg federal ha consequenzas considerablas per l'organisaziun giudiziala actuala en il Grischun ed en spezial per ils circuls, è vegnida sclerida en in emprim pass la dumonda da princip, sch'ils circuls duain avair er en l'avegnir incumbensas giudizialas u betg. Ils 17 da matg 2009 han las votantas ed ils votants approvà cleramain ina revisiun parziala da la costituziun chantunala. Cun l'aboliziun da l'art. 54 cifra 3 CC è vegnida creada la basa costituziunala per detretschar las incumbensas giudizialas tras ina refurma da l'organisaziun giudiziala e per stgaffir in cler urden da cumpetenzas cun structurassimplas. En quest connex duain las incumbensas giudizialas actualas dals circuls vegnir transferidas a la procura publica (dretg penal) resp. a las dretgiras districtualas (dretg civil).

Il project qua avant maun vul pia realisar sin il stgalim da la lescha las prescripziuns dal dretg federal sco er la decisiun da princip da las votantas e dals votants grischuns. Formalmain sa divide il project en plirs relaschs separads, numnadamain en ina revisiun parziala cumplessiva da la lescha davart l'organisaziun giudiziala ed en ina revisiun parziala da la lescha davart la giurisdicziun administrativa, en mintgamai ina lescha introductiva tar il CPP e tar il CPC sco er en ina lescha davart l'introducziun dal traffic electronic en la giurisdicziun administrativa. Tras revisiuns indirectas vegnan dentant anc numerusas autras leschas adattadas a las novas prescripziuns; er differentas ordinaziuns dal cussegl grond ston vegnir abolidas u adattadas.

Ultra da las adattaziuns a las prescripziuns dal dretg surordinà (dretg federal, costituziun chantunala) cuntengnan ils singuls relaschs, che stattan en connex cun la realisaziun dal CPP e dal CPC sin il stgalim da la lescha, cunzunt il suandant:

- revisiun da la *lescha davart l'organisaziun giudiziala*: augment dal dumber da persunal e grondezza pli flexibla dal collegi giuditgant tar las dretgiras districtualas, divisiun ed organisaziun da las autoritads da mediaziun (cunzunt dumber, independenza professiunala cun affiliaziun administrativa a la dretgira districtuala, autoritad electorala), finanziaziun chantunala da la justia, dretg transitoric (tranter auter armonisaziun da las periodas d'uffizi sco er transferiments organisatorics);
- revisiun da la *lescha davart la giurisdicziun administrativa*: assimilaziun da las regulaziuns d'exclusiun e da recusaziun a las disposiziuns dal CPP e dal CPC;
- *lescha introductiva tar il CPP*: princip da l'organisaziun da la procura publica, regulaziun da las cumpetenzas en la procedura penala (incl. grondezza pli flexibla dal collegi giuditgant e la grazia), disposiziuns executivas tar il CPP (uschenavant che l'autorisaziun respectiva è avant maun), regulaziun da la procedura penala administrativa chantunala, cumpetenza da las vischnancas da perseguitar e da giuditgar causals penals;

- *lescha introductiva tar il CPC*: regulaziun da las cumpetenzas en la procedura civila (incl. grondezza pli flexibla dal collegi giuditgant), disposiziuns executivas tar il CPC (uschenant che l'autorisaziun respectiva è avant maun), dretg transitoric (transferiment da cas pendentas a la nova istanza);
- *lescha introductiva per il traffic electronic*: stgaffir la pussaivladad dal traffic electronic cun la dretgira administrativa, cun las autoritads chantunalas sco er cun ils circuls e cun las vischnancas (cun in termin transitoric da 5 onns).

Las midadas – ch'èn fitg impurtantas ord vista politica ed areguard las vischnancas – èn cuntegnidas en las revisiuns da la LOG e da la LGA sco er en la lescha introductiva per il traffic electronic en la giurisdicziun administrativa; ils ulteriurs relaschs concernan en emprima lingua aspects technics. In'exceptiun è en quest connex la regulaziun concernent la cumpetenza da las vischnancas en cas da surpassaments dal dretg federal (cunzunt en il dretg davart il traffic sin via).

Betg cuntegnidas en il project qua avant maun èn las ulteriuras finamiras da l'incumbensa da la CGS concernent l'examinaziun structurala e l'optimaziun da l'organisaziun da la giustia sin plaun districtual resp. dal program da la regenza 2009-2012 concernent il punct central da svilup «dretgiras». La dumonda dal dumber futur e da la divisiun dals districts sco er da l'attribuziun d'incumbensas che stattan en ina stretga relaziun cun la giustia (uffizi da scussiu e da concurs, fatgs tutelars) vegnan tractadas en il rom da l'examinaziun structurala annunziada. Fin la fin da l'onn 2010 vegn l'uffizi da vischnancas ad elavurar per mauns da la regenza in'analisi detagliada da las structures publicas en noss chantun. Per pudair discutir detagliadamain la strategia futura en chausa, ha la regenza l'intenziun da preschentar questa lavur al cussegl grond en furma d'in rapport. Pir en connex cun la divisiun futura dals districts vegn er examinada in'eventuala «chantunalisaziun» da las dretgiras districtualas (p.ex. areguard l'informatica, l'administraziun dal persunal, l'incasso).

La procedura da consultaziun dura fin ils 31 da december 2009. La debatta en il cussegl grond è planisada per la sessiun da zercladur 2010, per che las singulas leschas possian vegnir messas en vigur ensemen cun il dretg federal e per ch'ils posts pertutgads – cunzunt la procura publica e las dretgiras districtualas, ma er ils circuls – hajan temp avunda per la realisaziun e per l'introducziun en la pratica.

I. SITUAZIUN DA PARTENZA

La situaziun da partenza per la realisaziun da las leschas processualas svizras futuras è gia vengnida preschentada detagliadamain en il rom da la dumonda da princip concernent las incumbensas giudizialas dals circuls (cf. la missiva, carnet nr. 9/2008-2009, p. 456 ss.). Las suandantas explicaziuns sa restrenschan perquai als puncts ils pli impurtants; per il svilup da la giurisdicziun civila e penala vegni renvià a la missiva menziunada ed a las funtaunas ch'èn inditgadas là.

1. Concepziun actuala da la giurisdicziun penala e civila en il Grischun

L'intent da questas explicaziuns n'è betg da far ina preschentaziun cumpletta, mabain da dar ina survista dals aspects che ston vegnir reglads per realisar il CPP ed il CPC sin il stgalim da la lescha.

a) Giurisdicziun penala

La giurisdicziun penala vegn exequida oz en emprima lingia da la procura publica, da las presidentas cirquitalas e dals presidents cirquitals, da las dretgiras districtualas sco er da la dretgira chantunala. En vista a la realisaziun dal CPP svizzer pon las cumpetenzas respectivas vegnir preschentadas da princip sco suonda:

- La *procura publica* ha l'incumbensa da far l'inquisiziun e da represchentar l'accusaziun en cas da delicts e da crims. L'inquisiziun penala vegn fatga cun inquisituras e cun inquisiturs.
- Ils acts chastiables vegnan giuditgads en l'emprima istanza en la procedura ordinaria u – en cas da protestas en la procedura da mandat penal – tras las *dretgiras districtualas* (en in gremi da trais u da tschintg). Quatter presidents da las dretgiras districtualas han la funcziun da derschaders d'arrest.
- Las *presidentas cirquitalas* ed ils *presidents cirquitals* èn cumpetents per la procedura da mandat penal (delicts e crims sco er surpassaments). En cas da surpassaments han ellas ed els er da far l'inquisiziun.
- Sco istanza da meds legals giuditgescha la *dretgira chantunala* recurs ed appellaziuns. La derschadra singula u il derschader singul a la dretgira chantunala exequescha tschertas cumpetenzas en connex cun mesiras repressivas en la procedura d'inquisiziun.

En il sector da la giurisdicziun penala pervegnan incumbensas anc ad autras autoritads. La polizia chantunala collavura tar l'inquisiziun penala sco *polizia giudiziala* (art. 43 al. 4 PP-GR). Plinavant investigheschan e giuditgeschan *autoritads administrativas chantunalas e communalas* surpassaments che vegnan attribuids ad ellas tras il dretg chantunal, uschenavant ch'i duai vengnir pronunziada mo ina multa (art. 43 al. 1 lit. c, art. 50, art. 177 PP-GR). Tut tenor la cumpetenza e tut tenor la regulaziun da la legislaziun speziala vegn applitgada la procedura da multas disciplinaras, la procedura da mandat penal u la procedura ordinaria (art. 177 ss. PP-GR, art. 1 ss. PPA ed art. 1 s. OMD-GR). Cuntrari al dretg civil ha il relasch dal cudesch da procedura penala svizzer consequenzas er per las autoritads administrativas, uschenavant ch'i sa tracta da causals penals dal dretg federal u chantunal.

La cumpetenza da far *grazia* han il cussegl grond (en cas da chastis che priveschan da la libertad da passa 2 onns) resp. la regenza (en ils ulteriurs cas).

b) Giurisdicziun civila

La giurisdicziun civila vegn exequida oz en emprima lingua da las presidentas cirquitalas e dals presidents cirquitals, da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun resp. d'egualitad, da las dretgiras districtualas sco er da la dretgira chantunala. En vista a la realisaziun dal CPC svizzer pon las cumpetenzas respectivas vegnir resumadas sco suonda:

- Las *presidentas cirquitalas* ed ils *presidents cirquitals* èn cumpetents per la procedura da mediaziun obligatorica e – sco derschadras singulas u sco derschaders singuls – fin ad ina valur en dispita da 1'000 francs. Ellas ed els han differentas autras incumbensas en proceduras summaricas ed en la giurisdicziun voluntara.
- Las *autoritads da mediaziun pariteticas per dispitas che resultan tras la locaziun e tras la fittanza da locals d'abitar e da fatschenta* fan – sco derschadras da pasch – obligatoricamain in'emprova da reconciliaziun e decidan en trais secturs, suenter che la procedura da mediaziun ha fatg naufragi (deposit dal tschains da locaziun, contestaziun da la desditga, prolungaziun da la relaziun da locaziun; art. 8 fin 12 OECGtDO).
- L'*autoritad da mediaziun per dumondas d'egualitad* fa – sco derschadra da pasch – obligatoricamain in'emprova da reconciliaziun; cumpetenzas da decisiun n'ha ella naginas (art. 5 OECGtLEg).
- Las dispitas da dretg civil vegnan giuditgadas en l'emprima istanza en la procedura ordinaria tras las *dretgiras districtualas* (derschadra singula u derschader singul; gremi da trais u da tschintg). En dispitas da dretg patrimonial dependa la grondezza dal collegi giuditgant da la valur en dispita (fin 5'000 francs: derschadra singula u derschader singul; fin 8'000 francs: giunta; passa 8'000 francs e dispitas da dretg betg patrimonial: chombra civila). En spezial il presidi da la dretgira districtuala ha differentas autras incumbensas en proceduras summaricas ed en la giurisdicziun voluntara.
- Sco istanza da meds legals giuditgescha la *dretgira chantunala* recurs ed appellaziuns.

Er autras autoritads han incumbensas en il sector da la giurisdicziun civila. Uschia giuditgescha la *dretgira administrativa* – sco dretgira d'assicuranzas – dispitas che resultan da las assicuranzas supplementaras (art. 63 al. 2 lit. b LGA). Betg explitgadas pli detagliadamain na vegnan incumbensas da dretg civil d'*autoritads administrativas chantunalas e communalas*, perquai che quellas n'èn pertutgadas ni tras il detretschament da las incumbensas en il sector da la giustia resp. da las incumbensas giudizialas dals circuls ni tras il relasch dal cudesch da procedura civila svizzer.

2. Prescripziuns e novaziuns dal dretg federal

Ils 12 da mars 2000 han il pievel ed ils chantuns acceptà cleramain la revisiun da la constituziun federala concernent la refurma da la giustia. Questa refurma aveva la finamira da meglierar la protecziun giuridica e da mantegnair la funcziunalitad dal tribunal federal. Plinavant preveseva la refurma da surdar a la confederaziun la cumpetenza da reglar la procedura penala e civila (art. 122 e 123 CF). Entant che las leschas federalas davart il tribunal federal, davart il tribunal administrativ federal e davart il tribunal penal federal èn gia en vigur, ha la realisaziun dal dretg processual previsiblamain lieu per il 1. da schaner 2011. Il cussegl naziunal ed il cussegl dals chantuns han deliberà il CPP, il CPC e la PPG. Il termin da referendum è scadi en il fra-temp per tuts trais relaschs. Entaifer quest termin n'èn vegnids inoltrads nagins referendums.

a) Cudesch da procedura penala svizzer (CPP)

Il CPP vul meglierar l'effizienz da la persecuziun penala ed augmentar la segirezza giuridica sco er l'egualitad giuridica. Ils chantuns èn pertutgads spezialmain tras l'obligaziun da surpigliar il model da la procura publica che renunzia a la funcziun da l'inquisitura u da l'inquisitur. Il CPP svizzer regla definitivamain la procedura da la persecuziun penala e dal giudicament d'acts chastiabels. Ils chantuns pon relaschar disposiziuns executivas mo, sch'il dretg federal als autorisescha u oblighescha da far quai. Ultra da quai ston dumondas avertas u «largias» vegnir concretisadas da las dretgiras, cur ch'ellas applitgeschan il dretg, sch'i n'existan naginas disposiziuns executivas en il dretg federal.

Tras l'unificaziun da la procedura na sto betg l'entira organisaziun giudiziala vegnir unifitgada obligatoricamain. Per l'organisaziun giudiziala restan da princip cumpetents ils chantuns (art. 123 al. 2 CF). In'unificaziun da la procedura n'è dentant betg pussaivla senza tschertas decisions organisatoricas fundamentalas. Tar in dretg processual unitar tutgan numnadamain in model unitar da la persecuziun penala, ina circumscripziun unitara da las cumpetenzas materialas da las dretgiras penalas sco er in sistem unitar dals meds legals. Mo entaifer il rom dal dretg federal pon ils chantuns reglar l'organisaziun e las cumpetenzas da las dretgiras.

b) Cudesch da procedura civila svizzer (CPC)

Er il CPC vul meglierar l'effizienz da la giurisdicziun ed augmentar la segirezza giuridica sco er l'egualitad giuridica. Per quest intent vegn prendì en mira che las personas che tschertgan dretg hajan in access facil a las dretgiras. Il CPC surpiglia princips renconuschids ed instituts giuridics cumprovads or da las proceduras civilas chantunalas, cuntegna dentant er differentas novaziuns. Areguard las proceduras ed areguard ils systems dals meds legals suonda il CPC la tradiziun giuridica svizra. El vul ina direcziun giudiziala processuala uschè optimada e gista per il cas singul sco pussaivel, senza s'allontanar da princip da la maxima da la tractativa. La dretgira survegn numerusas pussaivladads per in manaschament effizient dals process.

Er la procedura civila vegn reglada definitivamain tras il dretg federal en l'avegnir. Ils chantuns pon relaschar disposiziuns executivas mo en quels secturs, nua ch'il dretg federal als autorisescha u oblighescha da far quai.

L'unificaziun concerna mo il dretg processual; l'organisaziun giudiziala resta chausa dals chantuns (art. 122 al. 2 CF). Determinond las cumpetenzas e l'organisaziun ston ils chantuns dentant observar il rom dal dretg federal.

c) Lescha federala davart la procedura penala per giuvenils (PPG)

La PPG regla las proceduras penalas cunter giuvenils en la vegliadetgna tranter 10 e 18 onns e realisescha pia la lescha federala davart il dretg penal per giuvenils (DPG; CS 311.1). Ella cuntegna mo reglas per ils cas, nua che la procedura penala per giuvenils divergescha dal CPP. Proceduras simplas, ma irreproschablas areguard il stadi da dretg duain procurar che giuvenils chastiabels vegnian sancziunads svelts ed en moda consequenta. Resguardond las duas finamiras dal dretg penal per giuvenils (sancziunar, ma er educar), duain ils giuvenils vegnir en contact sche pussaivel mo cun ina persuna d'uffizi en il decurs da la procedura penala (incl. execuziun). Malgrà l'unificaziun dal dretg dat la PPG als chantuns ina gronda libertad per concepir e per realisar l'organisaziun.

d) Basegn d'agir per il chantun Grischun

Fin ch'il CPP, il CPC e la PPG entran en vigur, sto il Grischun adattar il dretg chantunal al dretg federal e relaschar la legislaziun executiva necessaria. Las duas leschas processualas chantunales (PP-GR, PC-GR) ston vegnir abolidas e remplazzadas tras leschas introductivas. En connex cun la legislaziun executiva sa tracti da determinar las cumpetenzas e l'organisaziun (mintgamai entaifer il rom dal dretg federal) sco er da relaschar disposiziuns executivas, sch'il dretg federal autorisescha u oblighescha ils chantuns da far quai.

3. Refurmas e prescripziuns dal dretg chantunal

Ils 17 da matg 2009 han las votantas ed ils votants grischuns approvà cleramain ina revisiun parziala da la constituziun chantunala. Tras l'aboliziun da l'art. 54 cifra 3 CC è vegnida creada la basa constituziunala per transferir las incumbensas giudizialas actualas dals circuls a la procura publica (dretg penal) resp. a las dretgiras districtualas (dretg civil). Cun il project qua avant maun duai questa decisiun da princip vegnir realisada sin il stgalim da la lescha. La realisaziun ha dentant da resguardar las prescripziuns da la planisaziun politica dal cussegl grond e da la regenza e sto vegnir coordinada cun auters projects da refurma chantunals.

a) Prescripziuns da la planisaziun politica (incl. intervenziuns parlamentaras)

La planisaziun chantunala d'incumbensas e da finanzas vegn fatga en il Grischun en spezial cun agid dal *program da la regenza* e dal *plan da finanzas* sco er cun agid da las finamiras e dals princips surordinads dal cussegl grond. Per ils onns 2009 fin 2012 han la regenza ed il parlament fixà che la realisaziun dals urdens processuals svizzers duai vegnir tratga a niz sco chaschun per cuntanscher – tar las dretgiras civilas e penals da l'emprima istanza – in'organisaziun efficazia e concisa cun cleras structurass territorialas e cun andaments da procedura optimals senza duplicitads, e quai midond las cumpetenzas tar la persecuziun penala e tar il giudicament giudizial sco er refurmond las structurass (intenziun strategica 16, punct central da svilup «dretgiras»; M 2007-2008, 738). Las mesiras han la finamira da garantir che las dretgiras sajan cuntanschiblas permanentamain grazia ad ina substituziun en uffizi cumplain, oravant tut tar il presidi e tar la chanzlia; uschia duai er vegnir optimada l'organisaziun giudiziala.

L'october 2008 ha il cussegl grond plinavant acceptà ina *incumbensa da la CGS* concernent l'examinaziun structurala e l'optimaziun da l'organisaziun da la giustia sin plaun districtual. Tras quella vegn la regenza incumbensada d'examinar pli detagliadamain la structura e l'organisaziun da las dretgiras districtualas, dals fatgs tutelars, dals uffizis da scussiun e da concurs sco er dals notariats cirquitals sut l'aspect dal svilup giuridic surordinà, da rapportar al cussegl grond davart questa examinaziun e da preschentar propostas concretas. En spezial ston vegnir examinadas la divisiun en districts, la regulaziun da suppleantas e da suppleants, la procedura electorala e la perioda d'uffizi sco er ina chantunalisaziun da las dretgiras bassas. Las incumbensas administrativas duain vegnir attribuidas en quest connex en moda uschè concentrada sco pussaivel ad in unic organ statal.

Igl è per gronda part incontestà ch'il chantun Grischun è surstructurà cun 11 districts, cun 13 corporaziuns regionalas, cun 39 circuls, cun 180 vischnancas (stadi dal 1. da schaner 2010) e cun passa 400 autras instituziuns ch'èn responsablas per ina collavuraziun intercomunala. Ina finamira politica impurtanta è perquai la refurma da las structurass communalas resp. ina

refurma generala da las structuradas en il Grischun. En quest connex sa tracti da responder la dumonda, tge plaun(s) che duai(n) ademplir tge incumbensas. Sco resultat d'ina refurma cumplexiva da las structuradas a vista pli lunga vesa la regenza la suandanta struttura per il Grischun: chantun – 7 fin 11 districts resp. corporaziuns regiunalas – 30 fin 50 vischnancas. A media vista para in dumber da 70 fin 100 vischnancas d'esser realistic. Fin la fin da l'onn 2010 vegn l'uffizi da vischnancas ad elavurar per mauns da la regenza in'analisi detagliada da las structuradas publicas en noss chantun. La regenza ha l'intenziun da preschentar questa lavur al cussegl grond en furma d'in rapport sco basa per pudair discutir detagliadamain la strategia futura en chaussa.

b) Cunfinaziun cun auters projects da refurma

Cun il project qua avant maun sa tracti ussa da realisar ils urdens processuals svizzers en il dretg chantunal. Las ulteriuras prescripziuns da la planisaziun politica vegnan tractadas en projects da refurma separads; la realisaziun en il sector da la giustia ha previsiblamain lieu ils onns 2013 fin 2015. Quai è cunzunt il cas tar la divisiun en districts, tar las incumbensas amministrativas circuitalas che stattan en ina stretga relaziun cun la giustia (cunzunt uffizi da scussion, fatgs tutelars) sco er tar l'organisaziun da las dretgiras districtualas.

La dumonda da la *divisiun en districts* vegn tematisada e discutada en il rom da l'examinaziun structurala generala. Mintga midada dal dumber e da la divisiun premetta obligatoricamain ina revisiun parziala da la constituziun chantunala. In project correspondent vegn elavurà pir suenter ch'il cussegl grond ha debattà davart las structuradas futuras.

Er pir suenter la finiziun da la realisaziun dal CPP e dal CPC sin il stgalim da la lescha vegn examinada l'*organisaziun da las dretgiras districtualas* tenor l'incumbensa da la CGS e tenor las prescripziuns dal program da la regenza 2009-2012. La concepziun concreta dependa alura er da la divisiun en districts resp. dal dumber da districts, uschia ch'ils dus projects vegnan eventualmain suttamess al cussegl grond en ina missiva cuminaivla. Il project duai vegnir elavurà cun integrar las personas ed ils gremis pertutgads.

La revisiun totala dal *dretg tutelar svizzer* vegn previsiblamain ad entrar en vigur il 1. da schaner 2013; la realisaziun en il dretg chantunal sto avoir lieu per quest termin. Il nov dretg federal per la protecziun dals uffants e da las personas creschidas ha consequenzas considerablas per l'urden da cumpetenzas intrachantunal actual. Il dretg chantunal vegn adattà en in project separà; per quest intent ha la regenza nominà ina cumissiun d'expertas e d'experts. La dumonda, tge plaun ch'è cumpetent en l'avegnir, è medemamain ina tractanda da l'examinaziun structurala generala.

Tenor l'avis da la dretgira chantunala sco autoritad da surveglianza n'è la separaziun dals *uffizis da scussion e da concurs* – ch'è en vigur dapi l'onn 2001 – betg sa cumprovada pervia dals andaments nuncuntentavels e cumplitgads. Tras la pussaivladad da la transmissiun electronica da documents da scussion, che vegn previsiblamain introducida il cumenzament da l'onn 2011 – eventualmain cun la pussaivladad dal «agid da buna vischinanza» durant 2 fin 3 onns –, s'augmenta il basegn da refurma supplementarmain. La dumonda, tge plaun ch'è cumpetent en l'avegnir, è er ina tractanda da l'examinaziun structurala generala. In project correspondent vegn elavurà – cun integrar las personas ed ils gremis pertutgads – pir suenter ch'il cussegl grond ha debattà davart las structuradas futuras.

II. CONCEPZIUN DAL PROJECT

La basa costituziunala per il project è la revisiun parziala da la costituziun chantunala ch'è vegnida acceptada dal pievel ils 17 da matg 2009 (aboliziun da l'art. 54 cifra 3 CC). Ussa sa tracti da realisar las prescripziuns da las leschas processualas svizras e da la costituziun chantunala sin il stgalim da la lescha e da l'ordinaziun. Per resguardar ils princips da l'EFLAD è mintgamai vegnì tschernì il stgalim il pli bass pussaivel. La norma ed il cunfin èn fixads en l'art. 31 CC. Tenor questa disposiziun ston tut las disposiziuns impurtantas vegnir relaschadas en furma d'ina lescha. En quest connex vegnan ils princips da l'organisaziun e da las incumbensas da las autoritads e da las dretgiras qualifitgads sco impurtants (art. 31 al. 2 cifra 5 CC).

Formalmain sa divide il project en plirs relaschs, numnadamain en ina revisiun parziala cumplexiva da la lescha davart l'organisaziun giudiziala ed en ina revisiun parziala da la lescha davart la giurisdicziun administrativa, en mintgamai ina lescha introductiva tar il CPP e tar il CPC sco er en ina lescha davart l'introducziun dal traffic electronic en la giurisdicziun administrativa. Tras revisiuns indirectas vegnan dentant anc numerusas autras leschas adattadas a las novas prescripziuns; er differentas ordinaziuns dal cussegl grond ston vegnir abolidas u adattadas. Quests relaschs duain bain vegnir suttamess al cussegl grond en ina missiva, els duain dentant mintgamai vegnir concludids e suttamess al referendum sco projects separads. Uschia vegn resguardà il princip costituziunal da l'unitad da la materia e garantida la libertad da votaziun da las votantas e dals votants.

Ord vista politica èn las midadas u las disposiziuns las pli impurtantas cuntegnidas en las revisiuns da la lescha davart l'organisaziun giudiziala e da la lescha davart la giurisdicziun administrativa sco er en la lescha introductiva per il traffic electronic en la giurisdicziun administrativa. Ils ulteriurs relaschs concernan en emprima lingia aspects technics. In'excepziun è en quest connex la regulaziun concernent la cumpetenzza da las vischnancas en cas da surpassaments dal dretg federal (cunzunt en il dretg davart il traffic sin via).

Per la consultaziun è la revisiun da la *lescha davart l'organisaziun giudiziala* (LOG) concepida sco revisiun parziala, perquai che la realisaziun materiala dal CPP e dal CPC pretenda mo ina revisiun parziala. Pervia da la dimensiun da las cumplettaziuns, da las stritgadas e da las midadas èsi – sin basa dals resultats da la consultaziun – dentant imaginabel da concepir la revisiun en la missiva sco revisiun totala formala. Areguard il cuntegn sa tracti principalmain da reglar l'organisaziun da las autoritads da mediaziun confurm a la costituziun en ina lescha formala.

Pervia da l'impurtanza da las adattaziuns per las vischnancas vegn la revisiun da la *lescha davart la giurisdicziun administrativa* (LGA) concepida sco project separà. Giuridicamain sa tracti dentant da transferir las disposiziuns da recusaziun da la LOG en la LGA, adattond quellas a las reglas correspudentas en il CPC ed il CPP. En vista a la missiva da la regenza èsi perquai planisà d'integrar formalmain questa revisiun sco revisiun indirecta en l'agiunta da la LOG.

Per cunfinar la *lescha davart l'introducziun dal traffic electronic en la giurisdicziun administrativa* da questa revisiun da la LGA e pervia da sia impurtanza individuala è ella concepida sco relasch general, cun il qual la LGA ed ina segunda lescha vegnan cumplettadas correspudentamain.

III. SINGULS PUNCTS DAL PROJECT

La concepziun da la realisaziun dal CPP e dal CPC sin il stgalim da la lescha pertutga differents aspects che stattan per part en ina relaziun da dependenza vicendaivla in cun l'auter. Ils singuls puncts ils pli impurtants vegnan explitgads qua sutvart en in rom coerent.

1. Organisaziun e concepziun da las autoritads da mediaziun

Il CPC svizzer enconuscha in vast obligatori da mediaziun; ina renunzia a la mediaziun è pussaivla mo en paucs cas. Il dretg federal prescriba ch'ils chantuns stoppian avair mintgamai in'autoridad da mediaziun paritetica per dispitas da locaziun e da fittanza resp. per dispitas d'egualitad. Percunter èn ils chantuns libers da fixar la cumpetenzza per las ulteriuras proceduras da mediaziun. En il rom da la dumonda da princip ha la regenza explitgà che questa incumbensa duaja vegnir exequida en l'avegnir tras autoritads da mediaziun ch'èn organisadas tenor districts. Per motivs da la cuntanschibladad e/u da la lingua duain vegnir nominadas fin trais autoritads da mediaziun per district.

a) Posiziun da las autoritads da mediaziun en general

Fin ussa aveva la mediaziun lieu sin plaun cirquital, districtual e chantunal – tut tenor champ specific. En l'avegnir duain tut las autoritads da mediaziun vegnir domiciliadas sin plaun districtual, independentamain da lur cumpetenzza territoriala. Qua tras vegn d'ina vart rinforzà il district; da l'autra vart vegn simplifitgada la surveglianza tras la dretgira chantunala.

En vista organisatorica propona la regenza autoritads da mediaziun ch'èn independentas areguard la materia, ch'èn dentant integradas administrativamain en la dretgira districtuala. La procedura da mediaziun e la procedura giudiziala duain esser independentas e vegnir mandadas da differentas persunas. Tras l'indipendenza areguard la materia vegn rinforzada la francaziun en la populaziun. L'integrasiun administrativa pussibilitescha da trair a niz sinergias; per las persunas che tschertgan dretg è quai in avantatg, perquai che las autoritads da mediaziun èn cuntanschiblas permanentamain.

b) Dumber ed elecziun dals uffizis da mediaziun

En las explicaziuns supplementaras tar l'aboliziun da l'art. 54 cifra 3 da la constituziun chantunala ha la regenza declerà ch'i stoppian vegnir creads tranter 13 e 17 uffizis da mediaziun per cuntanscher en media in grad d'occupaziun da ca. 20 fin 40 pertschient. Sin basa da la divisiun en districts actuala ha ella alura proponì ina structura cun 17 uffizis da mediaziun (cf. l'aggiunta 1). Questa proposta è ussa la basa per la regulaziun sin il stgalim da la lescha. Perquai ch'il grad d'occupaziun ed uschia er l'experientscha s'augmentan, sch'i vegnan creads damain uffizis da mediaziun, èsi er pussaivel d'avair damain che 17 uffizis da mediaziun. Per pudair adattar pli facilmain la divisiun en encliegientscha cun la regiun pertutgada e cun l'autoridad da surveglianza, propona la regenza da reglar la divisiun sco tala en in'ordinaziun da la regenza.

Areguard l'elecziun propona la regenza da laschar eleger la dretgira districtuala respectiva ils futurs uffizis da mediaziun (q.v.d. mediaturas e mediaturus sco er lur substituziuns). Quai correspunda a la cumpetenzza actuala tar las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun e da fittanza ed è previs en l'avegnir er per las autoritads da mediaziun pariteticas. La proposta tegna quint dal fatg che las elecziuns da las derschadras districtualas e dals derschaders

districtuals tras il pievel na sveglian strusch l'interess da las votantas e dals votants; quai dastgass er valair per l'uffizi da mediaziun. Per rinforzar la legitimaziun democratica e per augmentar l'indipendenza da l'uffizi da mediaziun visavi la dretgira districtuala fissi dentant er imaginabel da surdar a las votantas ed als votants la cumpetenzza d'eleger ils futurs uffizis da mediaziun, sco quai ch'igl è il cas oz tar il presidi cirquital resp. era pli baud il cas tar l'uffizi da mediaziun – eventualmain cun la pussaivladad d'elecziuns taciturnas.

c) Novaziuns areguard las autoritads da mediaziun pariteticas

Las autoritads da mediaziun existentas per dumondas da locaziun e da fittanza resp. d'egualitad vegnan midadas mo en paucs puncts:

- Ina novaziun marcanta propona la regenza per las *autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun e da fittanza*. En l'avegnir duai il presidi esser chaussa da la mediatura u dal mediatuor, perquai che quest uffizi è da nov medemamain domicilià sin plaun districtual. Per questa soluziun pledan l'experiencescha giudiziala pli extendida e l'unifurmitad pli gronda da tut las proceduras da mediaziun. La midada duai avair lieu sin basa d'ina regulaziun transitorica, cur che la revisiun parziala dal project da lescha entra en vigor. Naginas midadas n'èn planisadas areguard l'autorità electorala (dretgira districtuala) u areguard l'activitad en la cussegliaziun giuridica.
- Per l'*autorità da mediaziun per dumondas d'egualitad* prescriba il dretg federal da nov ina cumposiziun paritetica. Sin basa dal dumber da cas da fin ussa duai la cumposiziun tuttina vegnir tegnida uschè concisa sco pussaivel. Medemamain è prevista er vinavant mo in'autorità da mediaziun chantunala. En l'avegnir na duai dentant betg pli la regenza esser l'autorità d'elecziun, mabain la dretgira districtuala da la Plessur.

2. Organisaziun e concepziun da las dretgiras districtualas

Areguard las dretgiras districtualas ha il project actual mo l'intent da reglar las cumpetenzas per realisar il CPP ed il CPC. L'examinaziun cumplexiva e l'optimaziun da l'organisaziun da la giustia sin plaun districtual, ch'èn vegnidas prendidas en mira da la regenza (divisiun en districts, chantunalisaziun) han lieu pir en in proxim pass (cf. il punct I.3. qua survant).

Fin ussa ha il dretg chantunal reglà la *grondezza dal collegi giuditgant* da las dretgiras districtualas ed ha attribuì las incumbensas giudizialas a la derschadra singula u al derschader singul (presidenta u president da la dretgira districtuala), a la giunta (gremi da trais) ubain a la dretgira districtuala (gremi da tschintg) (cf. il punct I.1 qua survant). La regulaziun vertenta ha il dischavantatg che la grondezza legala dal collegi giuditgant na s'orientescha betg a l'impurtanza efectiva dal cas da dispita. Per quest motiv propona la regenza ina flexibilisaziun sco quai ch'ella è vegnida introducida cun la refurma da la giustia tar la dretgira chantunala e tar la dretgira administrativa. Las dretgiras districtualas giuditgeschan per regla en in gremi da trais; dumondas giuridicas d'impurtanza fundamentala ston vegnir giuditgadas en in gremi da tschintg. L'impurtanza vegn validada d'ina vart en moda abstracta tras il legislatur, da l'autra vart en il cas singul concret tras il presidi da la dretgira. Ultra da quai prevesa il dretg chantunala sco fin ussa er cumpetenzas da derschadra singula u da derschader singul. Entant ch'il princip è fixà en la lescha davart l'organisaziun giudiziala, ha l'attribuziun legala lieu en las leschas introductivas respectivas.

En il sector da la *giurisdicziun civila* duain – tenor la proposta da la regenza – vegnir mantegnidas las cumpetenzas vertentas da derschadra singula u da derschader singul; quai n'excluda dentant betg singuls spustaments. Per in'extensium na datti nagins motivs, cunquai ch'ina regulaziun sumeglianta è vegnida introducida avant pauc temp er tar la dretgira administrativa. Plinavant propona la regenza da prevair il gremi da tschintg – ultra dal giudicament da dumondas giuridicas fundamentalas – per dispitas che ston vegnir decididas en la procedura ordinaria tenor ils art. 219 ss. CPC u per dispitas che cuntanschan la valur en disputa per far recurs en chaussas civilas tar il tribunal federal (q.v.d. 15'000 francs en il dretg da lavur e da locaziun resp. 30'000 francs en ils ulteriurs cas).

En la *giurisdicziun penala* na datti – tenor l'avis da la regenza – nagin basegn d'introducir cumpetenzas da derschadra singula u da derschader singul. Ina cumpetenzza da derschadra singula u da derschader singul è avant maun indirectamain cun la procedura da mandat penal. Abstrahà dal giudicament da dumondas giuridicas fundamentalas prevesa la proposta da la regenza il gremi da tschintg, sche la procura publica propona in chasti che privescha da la libertad da passa 5 onns, in internament u ina mesira staziunara. Per auters cas gravants po la parsura u il parsura ubain ina commembra u in commember da la dretgira pretender in gremi da tschintg. Las incumbensas ch'èn – tenor il CPP – en l'avegnir chaussa da la *dretgira da mesiras repressivas* vegnan exequidas oz dals presidents da las dretgiras districtualas da la Plessur, da Malögia, dal Rain posteriur e da la Surselva (arrest d'inquisiziun e da segirezza) resp. da la derschadra singula u dal derschader singul a la dretgira chantunala (analisi dal DNA e mesiras da surveglianza secretas). Pervia da la sistematica dal CPP e pervia dal pitschen dumber da cas desista la regenza da designar differentas cumpetenzas giudizialas per las differentas mesiras repressivas. Ella propona da nominar ina derschadra singula u in derschader singul a la dretgira districtuala da la Plessur sco suletta dretgira da mesiras repressivas per tut il chantun. Questa soluziun permetta d'eliminar las mancanzas da l'organisaziun actuala e da garantir ina pratica unitara en tut il chantun. Cunquai che dus terzs da tut ils cas tutgan gia oz a la cumpetenzza da la dretgira districtuala da la Plessur, na resultan per ils auters circuls d'arrest naginas perditas essenzialas da la chargia da lavur. A medem temp croda la necessitad d'organisar in servetsch da pichet.

3. Organisaziun e concepziun da la procura publica

Abstrahà da la cumpetenzza da decider en la procedura da mandat penal sco er da la cumpetenzza en cas da surpassaments midi materialmain pauc vi da las incumbensas e vi da la responsabladad dals uffizis d'inquisiziun e da la procura publica. Uschenavant ch'il dretg federal permetta quai, duai vegnir mantegnì il princip da quatter egls, cunquai ch'el gida a segirar la qualitat. Ils surpassaments duain vegnir investigads e giuditgads en moda decentrala tras referendarias e tras referendaris ch'èn qualifitgads e che han atgnas cumpetenzas da decider.

Tras las incumbensas supplementaras s'augmenta l'effectiv dal persunal da la procura publica per stgars 50 pertschient da 38 a ca. 55 plazzas. Sche l'*organisaziun* vertenta vegniss mantegnida, resultass ina direcziun cun fitg bleras personas suttamessas directamain; quellas stuessan vegnir manadas da l'emprima procuratura u da l'emprim procuratur. Per quest motiv propona la regenza d'introducir in stgalim intermediar e da divider la procura publica en trais stgalims. Quest model è sa cumprovà en differents chantuns cumparegliabels. La procura publica stat

sut la direcziun da l'emprima procuratura publica u da l'emprim procuratur public e da sia substituziun e sa divide – ultra da la procura per giuvenils – en duas fin quatter gruppas u partiziuns sut la direcziun da procuraturas publicas directivas e da procuraturs publics directivs. Per motivs da la flexibilitad na duain la divisiun en gruppas u en partiziuns sco er lur dumber e lur incumbensas betg vegnir reglads en la lescha, mabain en in'ordinaziun da la regenza. L'emprima procuratura u l'emprim procuratur è en spezial responsabel per l'organisaziun generala, per il preventiv sco er per la scolaziun e per la furnaziun supplementara.

Sco quai ch'igl è vegnì garantì en il rom da la revisiun parziala da la constituziun chantunala, vegn rinforzada l'organisaziun decentrala da la procura publica. Sper ils *posts externs* vertents a Tavau, a Samedan, a Tusaun ed a Glion vegn er endrizzà en la Mesolcina in nov post extern; cun las preparaziuns correspudentas èsi gia vegnì cumenzà. Ils lieus regional na duain dentant betg vegnir designads sco fin ussa en la lescha, mabain en in'ordinaziun da la regenza.

Malgrà ch'igl ha dà novs svilups sin plaun federal en il rom da la lescha davart l'organisaziun da las autoritads penals, na datti – per la regenza – nagins motivs da proponer midadas per l'elecziun resp. per la *surveglianza* en cumparegliaziun cun il dretg vertent.

4. Competenza da las vischnancas da perseguitar e da giuditgar causals penals

Fin ussa prevesa il dretg chantunal che las vischnancas pon chastiar cuntravenziuns cunter il dretg communal e ch'ellas èn cumpetentas per perseguitar e per giuditgar tsherts causals penals dal dretg federal e chantunal. La cumpetenzza vala en quest connex per l'uschenumnada procedura da multas disciplinas, ma er per la procedura penala ordinaria davant in'autorità administrativa.

Da princip duain vegnir mantegnidas questas regulaziuns. Ina dumonda sa tschenta dentant areguard la cumpetenzza da las vischnancas per giuditgar surpassaments dal dretg federal, cun excepziun da la procedura da multas disciplinas. Il dretg federal prescriba obligatoricamain che la persecuziun e ch'il giudicament da surpassaments dal dretg federal (p.ex. dretg davart il traffic sin via) hajan da sa drizzar tenor il CPP. Per las vischnancas vul quai per regla dir ch'ellas stoppian cumpletar l'inquisiziun, far in'accusaziun davant la dretgira districtuala u sistir la procedura suenter ina protesta en la procedura da mandat penal; il mandat penal po alura servir sco disposiziun d'accusaziun. Tut tenor il dumber da las protestas resulta qua tras ina grevezza supplementara per las vischnancas. Per quest motiv sa tschenta la dumonda, sche la cumpetenzza vertenta duai vegnir mantegnida u sche la cumpetenzza per la procedura da mandat penal – betg dentant la cumpetenzza per la procedura da multas disciplinas – duai vegnir surdada a la procura publica. Per la regenza èn pussaivlas tuttas duas soluziuns; il transferiment para dentant pli cunvegnet ad ella. Decisiva è per ella dentant la tenuta da las vischnancas.

5. Disposiziuns transitoricas

Betg cuntegnida en il project qua avant maun n'è la prolungaziun da la perioda d'uffizi dal presidi circuital per 5 mais fin ch'il CPP ed il CPC entran en vigur, sco quai ch'igl è vegnì giavischà da la federaziun grischuna da las presidentas circuitalas e dals presidents circuitals. Per motivs giuridics na po ina tala prolungaziun betg vegnir reglada en la lescha. La regenza refusa dentant da reveder parzialmain la constituziun chantunala. Er senza prolungar la perioda d'uffizi

poi numnadain vegnir garantì che la giurisdicziun civila e penala funcziuna dal 1. d'avust fin ils 31 da december 2010. Quai è vegnì confermà da la dretgira chantunala sco autoritad da surveglianza. Perquai che l'uffizi dal presidi cirquital resta en vigur sunter il detretschament da las incumbensas giudizialas, ston en mintga cas vegnir elegids il presidi e la substituziun a chaschun da las elecziuns cirquitalas il zercladur 2010. En cas d'ina midada dal presidi cirquital sto il circol procurar per l'introducziun e per il sustegn necessari da la nova persuna d'uffizi. Quai po vegnir fatg en differentas manieras, p.ex. tras ina buna introducziun en l'incumbensa en il rom da la surdada da l'uffizi, tras il sustegn da la chanzlia cirquitala u da l'actuariat sco er – sin basa contractuala – tras la persuna d'uffizi cedenta u tras in auter circol, assistind e sustegnend la nova persuna d'uffizi en moda cumpetenta. La regenza empermetta dentant ch'il DGSS vegn a gidar ils circuls a tschertgar soluziuns, sch'in basegn concret è avant maun.

Las disposiziuns transitoricas duain garantir che la midada da l'organisaziun giudiziala vertenta a la nova organisaziun giudiziala haja lieu cun uschè paucs problems sco pussaivel. En quest connex sa tracti d'aspects da las cumpetenzas e da l'organisaziun. Questas mesiras gidan a sminuir ils dischavantatgs che resultan, perquai ch'i manca ina coordinaziun dal temp tranter la perioda d'uffizi dal presidi cirquital e l'entrada en vigur dal transferiment da las incumbensas.

En il *dretg penal* prevesa il dretg federal che las proceduras pendentas vegnian per regla mandadas vinavant da las autoritads ch'èn cumpetentas tenor il dretg nov. In'exceptiun datti cunzunt per la procedura da plant penal privat. Per il Grischun vul quai dir ch'ils circuls fissan – sunter il 1. da schaner 2011 – mo pli cumpetents per terminar ils plants pervia da violaziun da l'onur tenor ils art. 162 ss. PP-GR. Tut ils auters causals penals dal dretg federal vegnissan giuditgads a partir dal 1. da schaner 2011 – sin basa da l'art. 449 CPP – da la procura publica. Perquai propona la regenza da transferir a la procura publica er ils plants pendants pervia da violaziun da l'onur.

En il *dretg civil* vala – tenor l'art. 404 CPC – il dretg processual vertent per proceduras pendentas, fin che la procedura davant l'istanza pertutgada è finida; il dretg federal na prescriba betg da transferir las cumpetenzas. Perquai ch'igl è admissibel da relaschar disposiziuns transitoricas per reglar resp. per midar la cumpetenza materiala, propona la regenza per il dretg civil ina regulaziun sco en il CPP. Cur ch'il CPC resp. la legislaziun introductiva respectiva entra en vigur, vegnan las proceduras pendentas tractadas da las autoritads e da las dretgiras ch'èn cumpetentas da nov.

Naginas midadas transitoricas na propona la regenza per l'*incassament* da las proceduras ch'èn terminadas resp. entradas en vigur. Ils circuls restan pia cumpetents per incassar las multas ed ils chastis pecuniars ch'els han pronunzià sco er ils custs da dretgira e d'inquisiziun ch'els han adossà. Vi d'in incassament regular è interessà en emprima lingia il circol respectiv; l'interess dal chantun sa restrenscha als custs d'inquisiziun da la procura publica resp. da la polizia chantunala en la procedura penala.

En *vista organisatorica* vulan las disposiziuns transitoricas armonisar las periodas d'uffizi da tut las dretgiras da l'emprima istanza e da tut las autoritads da mediaziun sco er reglar cleramain lur elecziun u – sch'igl è pussaivel ed admissibel ch'ellas existian vinavant – lur ulteriura existenza.

6. Regulaziun concernent las taxas da dretgira

Il dretg federal surlascha sapientivamain als chantuns da fixar las taxas ed ils custs da dretgira sco er las singulas tariffas. La regenza propona da transferir a la dretgira chantunala sco autoritad da surveglianza la cumpetenzza per relaschar la tariffa da taxas. Sin basa da sia cumpetenzza electorala e da sia cumpetenzza da surveglianza mantegna la regenza dentant la cumpetenzza per fixar las taxas da la procura publica. Quest model correspunda a la regulaziun per la procedura davant autoritads administrativas chantunalas resp. davant la dretgira administrativa. Areguard las tariffas per advocatas e per advocats è ina nova regulaziun legala entrada en vigur pir gist il 1. d'avrigl 2009. En quest punct n'exista perquai nagin basegn d'agir.

7. Finanziaziun da las dretgiras e da las autoritads da mediaziun

En il rom da la revisiun parziala da la constituziun chantunala ha la regenza empermess ch'il chantun finanzieschia las dretgiras e las autoritads da mediaziun. Il project qua avant maun tegna questa empermischun. Il chantun surpiglia ils custs independentamain dal fatg, sche las votantas ed ils votants approveschan u refuseschan la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas (NGF grischuna). Ils dus projects èn vegnids colliads mo per resguardar las consequenzas finanzialas en il rom da la NGF grischuna.

8. Procedura penala administrativa chantunala

Pervia da l'aboliziun da la PP-GR sto la procedura penala administrativa chantunala vegnir reglada da nov. Pervia da las enconuschientschas professiunalas spezialas duain las cumpetenzas penalas vertentas da las autoritads administrativas da princip vegnir mantegnidas; ils surpassaments levs dal dretg davart il traffic duain dentant vegnir transferids a la procura publica. La cumpetenzza da las autoritads administrativas duai mintgamai vegnir francada sco fin ussa en ils relaschs spezial e betg en la legislaziun introductiva tar il CPP.

Perquai ch'il CPP vala obligatoricamain per tut ils acts chastiabels dal dretg federal, na po la procedura vertenta dentant betg vegnir mantegnida. Quai vala cunzunt per la via da las instanzas che maina – tenor il CPP – da l'autoritad administrativa cumpetenta (mandat penal e protesta) a la dretgira penala da l'emprima instanza (q.v.d. a la dretgira districtuala) e pir alura a la dretgira chantunala. Pervia da questas prescripziuns obligatorias dal dretg federal propona la regenza da declarer il CPP sco applitgabel er per la persecuziun e per il giudicament d'acts chastiabels dal dretg chantunal. Per tut las persunas ed instanzas participadas ha quai dus avantatgs: primo vegni evità ch'i dat differentas disposiziuns da procedura ina sper l'autra; secundo na datti nagins problems da cunfinaziun, sch'in fatg resp. sch'in act cuntrafa al dretg federal ed al dretg chantunal.

La procedura da multas disciplinaras chantunala existenta vegn mantegnida; en tsherts puncts vegn ella extendida sin auters secturs. La procedura vegn dentant reglada da nov en la lescha introductiva tar il CPP; l'applitgablada resulta però mintgamai sco fin ussa dals relaschs spezial.

9. Adattaziun da las disposiziuns da recusaziun

Per la giurisdicziun civila e penala vegn la recusaziun reglada en l'avegnir en il CPC resp. en il CPP. Cunquai che la regulaziun vertenta da la LOG valess pia mo pli per la dretgira administrativa, propona la regenza da transferir las disposiziuns en la LGA. Cun integrar la regulaziun da recusaziun en las disposiziuns generalas da procedura pon ellas vegnir applitgadas er per la regenza, per las autoritads administrativas chantunalas e per las autoritads communalas; per las autoritads communalas n'è l'obligaziun da prender recusaziun strusch reglada fin ussa. Las novas disposiziuns augmentan la trasparenza e la segirezza giuridica.

Areguard il cuntegn surpiglia la proposta per gronda part il dretg vertent, adattescha dentant las disposiziuns a las particularitads da la giurisdicziun administrativa. Sco fin ussa na valan las disposiziuns da recusaziun betg mo per la procedura da decisiun, mabain er per las referendarias e per ils referendaris. Per las vischnancas cuntegna la proposta ina novaziun tar l'exclusiun e tar la recusaziun pervia dal grad da parentella: en l'avegnir duain l'exclusiun e la recusaziun valair per parentas e per parents fin al terz grad (onda/aug – nezza/nev). Questa soluziun correspunda a la regulaziun en il CPC ed en il CPP ed è in standard minimal che duess esser realisabel er en vischnancas pitschnas. Per las autoritads administrativas chantunalas e per la regenza vala er vinavant la recusaziun pli severa en cas da parentas e da parents fin al quart grad.

10. Traffic electronic en il sector da la giurisdicziun administrativa

Cur ch'il CPP ed il CPC entran en vigur, daventa il traffic electronic pussaivel cun tut las autoritads da la giurisdicziun civila e penala e da l'administraziun federala, betg mo cun il tribunal federal. Er per la populaziun da noss chantun vegn a resultar qua tras in basegn pli e pli grond da liquidar la correspundenza cun las autoritads sin via electronica. Perquai daventi necessari da stgaffir la basa legala correspondent per proceduras administrativas en il Grischun. Per motivs da l'unifurmitad na duai betg mo l'administraziun chantunala avair questa pussaivladad, mabain er las vischnancas ed autras instituziuns che adempleschan incumbensas publicas. La pussaivladad da tsherner tranter la via electronica e la via postala per la correspundenza en scrit han mo las personas privatas; las autoritads vegnan obligadas da retschaiver inoltraziuns electronicas. Perquai che questa obligaziun na po strusch vegnir ademplida da tut las autoritads en il Grischun fin il 1. da schaner 2011, prevesa la proposta da la regenza in termin transitoric da 5 onns, fin che la pussaivladad da retschaiver inoltraziuns electronicas sto star a disposiziun tar tut las autoritads administrativas. L'obligaziun legala sa restrenscha al minimum e sa referescha mo a la retschavida electronica. In'extensiun (p.ex. integraziun en l'administraziun electronica da fatschenta u spediziun electronica) è pussaivla, dentant betg stringenta.

IV. EXPLICAZIUNS DAVART LAS SINGULAS DISPOSIZIUNS

Las explicaziuns vegnan mintgamai agiuntadas directamain sper las disposiziuns ed èn perquai cuntegnidas en las preschentaziuns sinopticas dals sbozs dals relaschs.

V. CONSEQUENZAS FINANZIALAS E PERSUNALAS

Las consequenzas finanzialas e persunalas che resultan tras ils projects da lescha proponids èn gia vegnidas preschentadas detagliadamain a chaschun da la revisiun parziala da la constituziun chantunala (cf. la missiva, carnet nr. 9/2008-2009, p. 518 ss.). Ina repetiziun n'è perquai betg necessaria. Tras quai ch'il chantun finanziescha en l'avegnir las dretgiras, vegnan las vischnancas distgargiadas per circa 2.8 milliuns francs per onn (cf. l'aggiunta 2). Las consequenzas finanzialas per il chantun e per las vischnancas èn gia vegnidas resguardadas en il rom da la bilantscha generala da la NGF grischuna (cf. la missiva, carnet nr. 20/2008-2009, p. 1179 ss.). Tenor ina stimaziun da la confederaziun per il minimum legal (q.v.d. la retschavida electronica) pon vegnir negligids ils custs per la corrispondenza electronica. L'introducziun per il 1. d'october 2011 è plinavant obligatorica mo per las dretgiras civilas e penals; per l'administraziun chantunala e per la dretgira administrativa vala in termin transitoric da 5 onns. In'eventuala extensiun sur il minimum legal sto vegnir concludida e budgetada separadamain.

Pervia da las novas incumbensas ston – sco menziunà – vegnir stgaffidas ca. 12 plazzas supplementaras tar la *procura publica*. Questas plazzas vegnan stgaffidas principalmain tar ils posts externs decentralas a Tavau, a Glion, a Samedan, a Tusaun e da nov en la Mesolcina.

Er tar las *dretgiras districtualas* ston las resursas persunalas vegnir extendidas pervia da las incumbensas supplementaras. En vista a la realisaziun da la lescha ha la dretgira chantunala empruvà d'eruir il basegn correspondent (cf. l'aggiunta 3). Ultra da las indicaziuns dals circuls, ch'èn vegnidas retschertgadas en in'enquista l'atun 2007, ed ultra da l'effectiv actual dal personal da las dretgiras districtualas èn stads decisivs cunzunt ils suandants aspects. Perquai che numerusas activitads èn da natira fitg administrativa, vegni dà dapli paisa ad in augment dals pensums da la chanzlia empè dals pensums dal presidi. Ils pensums vegnan auzads en moda plitost modesta, perquai ch'in futur augment è realisabel pli tgunsch ch'ina reducziun. En vista a l'examinaziun da l'organisaziun giudiziala sin plaun districtual è plinavant vegnì guardà ch'ils augments na «cementeschian» betg las structuradas e n'engrevgeschian betg adattaziuns futuras.

Abstrahà da dispitas che resultan tras la locaziun e tras la fittanza resp. tras dumondas d'egualità, per las qualas il CPC prescriba in'autorità da mediaziun paritetica, è la procedura da mediaziun en l'avegnir chausa dals *uffizis da mediaziun* en ils districts; per motivs linguistics e/u geografics po in district avair fin trais uffizis da mediaziun. Sco tar las dretgiras districtualas vegn il grad d'occupaziun da mintga uffizi accessoric fixà da la dretgira chantunala. Perquai che quai n'ha nagina influenza sin la legislaziun en il senn formal, n'èn las cifras exactas betg anc vegnidas eruidas. Ina indicaziun fan las supposiziuns da la regenza che figureschan en las explicaziuns supplementaras (cf. l'aggiunta 4).

Plinavant vegnan stgaffidas cleras regulaziuns transitoricas per l'elecziun resp. per l'ulteriura existenza da las autoritads da mediaziun sco er per la midada dal presidi da las autoritads da mediaziun per dumondas da locaziun. A medem temp vegn armonisada la perioda d'uffizi da las dretgiras districtualas e da las autoritads da mediaziun.

VI. ULTERIUR PROCEDER ED URARI

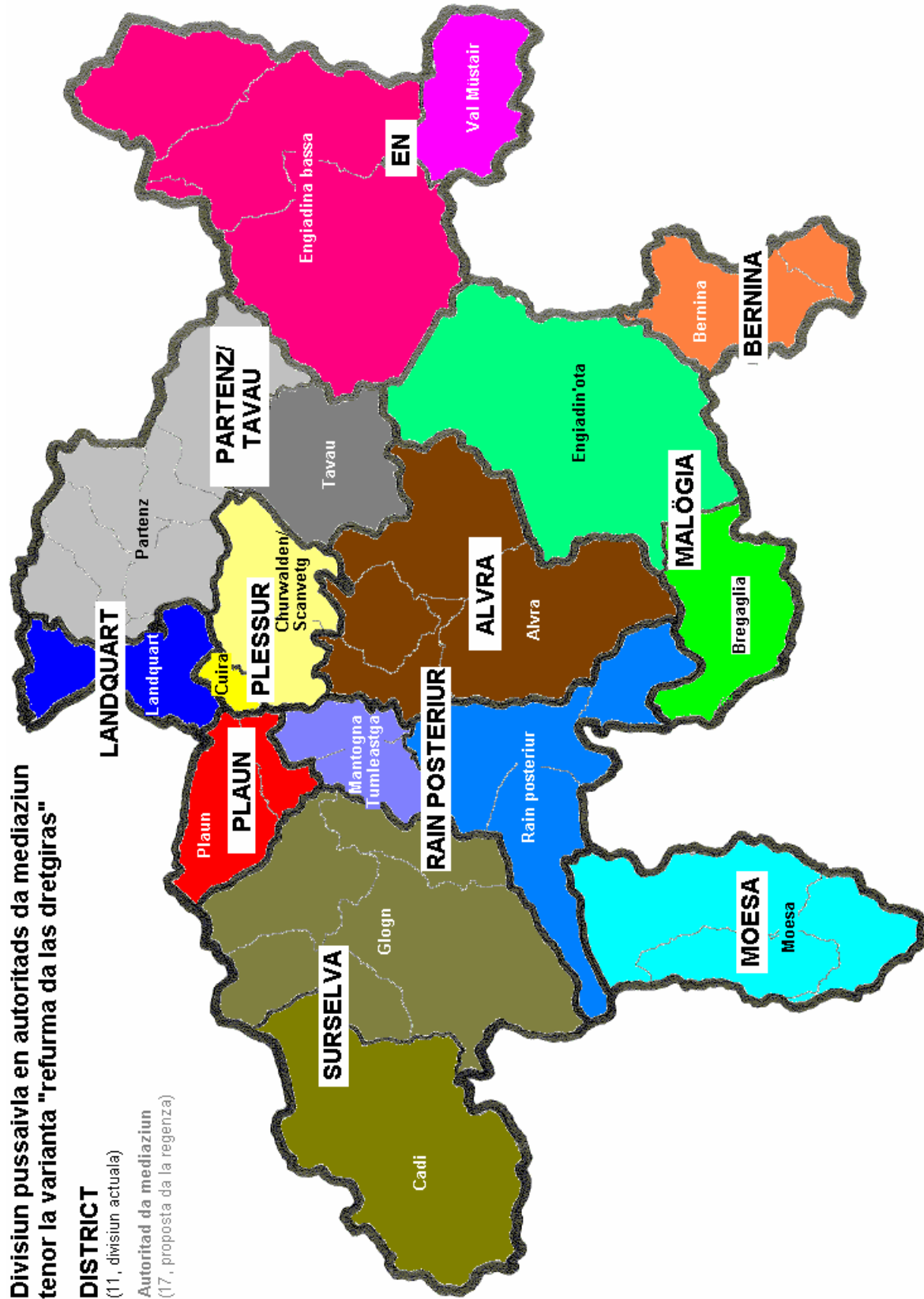
L'ulteriur proceder e l'urari vegnan determinads decisivamain tras l'urari dal dretg federal. Per ch'ils singuls relaschs possian vegnir mess en vigur a temp per il 1. da schaner 2011 e per ch'ils posts pertutgads – en spezial la procura publica, las dretgiras districtualas ed ils circuls – hajan temp avunda per la realisaziun e per l'introducziun en la pratica, è la tractativa en il cussegl grond planisada per la sessiun da zercladur 2010. Las elecziuns necessarias da las autoritads da mediaziun han previsiblamein lieu l'atun 2010, per ch'ellas possian cumenzar cun lur lavur a partir dal 1. da schaner 2011.

Per garantir la coordinaziun necessaria cun l'examinaziun structurala generala, ha la regenza desistì sapientivamein d'integrar ulteriurs aspects en il project qua avant maun, p.ex. la reorganisaziun dals fatgs da scussiun e da concurs, la divisiun en districts u la reorganisaziun dals fatgs tutelars. Quests secturs duain vegnir elavurads en projects legislativs separads, cun integrar las persunas ed ils gremis pertutgads. Sco basa per quest intent serva l'analisa cumplexiva da las structuradas futuras; las consultaziuns e las audiziuns han pia lieu pir suenter ch'il cussegl grond ha tractà il rapport correspondent.

Cuira, ils 2 d'october 2009

AGIUNTA:

1. Proposta da la regenza per la divisiun dals uffizis da mediaziun

2. Consequenzas finanzialas per il chantun e per las vischnancas

Champ specific	Chantun	Vischnancas
<u>Incumbensas giudizialas dals circuls</u> ¹ custs da personal entradas or da las proceduras: - giurisdicziun penala: 4.29 milliuns CHF - giurisdicziun civila: 1.26 milliuns CHF	+ 4.50 milliuns CHF - 5.55 milliuns CHF	- 4.50 milliuns CHF* + 5.55 milliuns CHF*
<u>Deficit da las dretgiras districtualas</u> ² fin ussa mintgamai 50 %, da nov 100 % tar il chantun	+ 2.16 milliuns CHF	- 2.16 milliuns CHF
<u>Posts da mediaziun locaziun/fittanza</u> ³ fin ussa tar las vischnancas, da nov tar il chantun	+ 0.50 milliuns CHF	- 0.50 milliuns CHF
<u>Giurisdicziun gratuita</u> ⁴ dretg civil: part da las vischnancas, da nov tar il chantun dretg penal: nova expensa dal chantun	+ 1.25 milliuns CHF	- 1.20 milliuns CHF
Total	+ 2.86 milliuns CHF	- 2.81 milliuns CHF

* sur il deficit dals circuls

+ grevezza

- distgargia

¹ Ils *custs da personal* sa basan sin supposiziuns e sin stimaziuns, cunquai ch'ils custs da personal exacts dals circuls n'èn betg enconuschents. Sco basa servan ils resultats d'ina retschertga tar ils uffizis circuitals areguard il volumen da lavur per las incumbensas giudizialas. Tar il chantun vegnan duvradas las tariffas da cumpensaziun da l'administraziun chantunala, per che er ils custs d'infrastructura sajan cumpliads en la calculaziun. Tar las vischnancas sa restrenschan las indicaziuns als custs da salari (incl. custs accessorics al salari), cunquai ch'i na pon vegnir fatgas naginas indicaziuns fidadas davart ils respargns tar l'infrastructura.

Las *entradas che derivan da las incumbensas giudizialas* (chastis pecuniars, multas, taxas) sa basan sin las indicaziuns dals uffizis circuitals en la retschertga da l'atun 2007 (incl. delicts e crims). Concernent la giurisdicziun penala ston las indicaziuns dentant vegnir rectifitgadas areguard ils custs d'inquisiziun da la procura publica resp. da la polizia chantunala, perquai che las entradas stattan visavi expensas correspondentas. L'autezza dals custs d'inquisiziun sa basa sin ina stimaziun. Questas cifras n'èn numnadain betg vegnidas eruidas en la retschertga dal DGSS ed ils circuls na las han er betg decleradas separadamain.

² Las cifras correspundan a la mesadad dal deficit da las 11 dretgiras districtualas tenor ils quints annuals approvads per l'onn 2007.

³ Las indicaziuns sa basan sin ina retschertga tar tshintg posts da mediaziun e sa refereschon als custs per l'onn 2007. La media dals custs per abitant(a) ch'è resultada tras quai è alura vegnida transponida sin tut las vischnancas.

⁴ Per ca. 50 vischnancas – per il solit vischnancas pli grondas – ha l'uffizi da vischnancas eruì las expensas nettas per la giurisdicziun gratuita or dals quints annuals dals onns 2004 e 2005. La media dals custs per abitant(a) è alura vegnida transponida sin tut las vischnancas.

Pervia dal CPP resultan custs correspondentes en l'avegnir er en la giurisdicziun penala. La summa sa basa sin ina stimaziun da la procura publica.

(extract levamain scursanì da la missiva, carnet nr. 9/2008-2009, p. 519-521)

3. Proposta da la dretgira chantunala per pensums supplementars a las dretgiras districtualas

Dretgira districtuala	fin ussa	nov
Alvra		
president/-a	70 %	100 %
chanzlia	70 %	100 %
Bernina		
president/-a	40 %	50 %
chanzlia	40 %	50 %
Rain posteriur		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	20 %	40 %
chanzlia	120 %	180 %
Plaun		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	20 %	40 %
chanzlia	130 %	180 %
En		
president/-a	70 %	80 %
chanzlia	40 %	50 %
Landquart		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	20 %	40 %
chanzlia	125 %	180 %
	(+ emprendist/-a)	(+ emprendist/-a)
Malögia		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	fixum dad 8'000 francs	20 %
chanzlia	150 %	200 %
Moesa		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	fixum da 12'000 francs	20 %
chanzlia	80 %	100 %
	(+ 3'000 francs per forzas auxiliaras)	
Plessur		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	100 %	100 %
derschader/-dra		50 %
chanzlia	370 %	450 %
Partenz/Tavau		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	fixum da 15'000 francs	50 %
chanzlia	100 %	150 %
	(+ 5'000 francs per forzas auxiliaras)	
Surselva		
president/-a	100 %	100 %
vicepresident/-a	fixum da 24'000 francs	30 %
chanzlia	100 %	150 %

4. Grad d'occupaziun dals uffizis da mediaziun (stimaziun da la regenza)

District	Autoritads da mediaziun	Grad d'occupaziun
Alvra	Alvra	20-25 pertschients da plazzas
Bernina	Bernina	< 10 pertschients da plazzas
Rain posteriur	Avras/Schons/Valragn	10-15 pertschients da plazzas
	Mantogna/Tumleatga	15-20 pertschients da plazzas
Plaun	Plaun	20-30 pertschients da plazzas
En	Engiadina bassa	15-25 pertschients da plazzas
	Val Müstair	< 10 pertschients da plazzas
Landquart	Landquart	30-40 pertschients da plazzas
Malögia	Engiadin'ota	20-30 pertschients da plazzas
	Bregaglia	< 10 pertschients da plazzas
Moesa	Moesa	15-25 pertschients da plazzas
Plessur	Cuira	25-40 pertschients da plazzas
	Scanvetg/Churwalden	15-25 pertschients da plazzas
Partenz/Tavau	Partenz	20-30 pertschients da plazzas
	Tavau	15-25 pertschients da plazzas
Surselva	Cadi	15-20 pertschients da plazzas
	Glion/Lumnezia/Rueun/Stussavgia	25-40 pertschients da plazzas

5. Glista da scursanidas

(vala per tut ils documents da consultaziun)

al.	alinea
art.	artitgel
ca.	circa
CC	constituziun chantunala dal chantun Grischun dals 18 da matg / 14 da settember 2003 (DG 110.100)
CDCGP	conferenza da las directuras e dals directurs chantunals da giustia e polizia
CF	constituziun federala da la confederaziun svizra dals 18 d'avrigl 1999 (CS 101)
cf.	cumpareglia
CGS	cumissiun dal cussegl grond per giustia e segirezza
CPC	cudesch da procedura civila svizzer dals 19 da december 2008 (FF 2009 21)
CPP	cudesch da procedura penala svizra dals 5 d'october 2007 (FF 2007 6977)
CS	collecziun sistematica dal dretg federal
DCTS	departament da construcziun, traffic e selvicultura
DECA	departament d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient
DES	departament d'economia publica e fatgs socials
DFV	departament da finanzas e vischnancas
DG	cudesch da dretg grischun
DGSS	departament da giustia, segirezza e sanadad
DPG	lescha federala dals 20 da zercladur 2003 davart il dretg penal per giuvenils (dretg penal per giuvenils; CS 311.1)
EFLAD	essenzialisaziun e flexibilisaziun da la legislaziun e da l'applicaziun dal dretg
FF	fegl ufficial federal
incl.	inclusiv
LCC	lescha chantunala da chatscha dals 4 da zercladur 1989 (DG 740.000)
LCP	lescha chantunala da pestga dals 26 da november 2000 (DG 760.100)
LDP	lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun dals 17 da zercladur 2005 (DG 150.100)
LExeG	lescha davart l'execuziun giudiziala en il chantun Grischun (betg anc en vigor)
LFPA	lescha federala dals 20 da december 1968 davart la procedura administrativa (CS 172.021)
LGA	lescha davart la giurisdicziun administrativa dals 31 d'avust 2006 (DG 370.100)
lit.	litera
LItCCS	lescha introductiva tar il cudesch civil svizzer dals 12 da zercladur 1994 (DG 210.100)
LItCPC	lescha introductiva tar il cudesch da procedura civila svizzer (sboz)
LItCPP	lescha introductiva tar il cudesch da procedura penala svizzer (sboz)
LItDO	lescha introductiva tar il dretg d'obligaziuns svizzer dals 20 d'october 2004 (DG 210.200)
LItLTV	lescha introductiva tar la lescha federala davart il traffic sin via dals 11 da zercladur 2008 (DG 870.100)
LItPMC	lescha introductiva tar la procedura da mediaziun e tar la procedura davant la dretgira da cumpromiss tenor il dretg federal d'assicuranza sociala dals 31 d'avust 2006 (DG 370.300)

LLCA	lescha federala dals 23 da zercladur 2000 davart la libra circulaziun da las advocatas e dals advocats (lescha davart las advocatas ed ils advocats; CS 935.61)
LLing	lescha da linguas dal chantun Grischun dals 19 d'october 2006 (DG 492.100)
LMD	lescha federala dals 24 da zercladur 1970 davart las multas disciplinaras (CS 741.03)
LOG	lescha davart l'organisaziun giudiziala dals 31 d'avust 2006 (DG 173.000)
LORA	lescha davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun dals 15 da zercladur 2006 (DG 170.300)
LP	lescha davart la relaziun da lavur da las collavuraturas e dals collavuratur dal chantun Grischun dals 14 da zercladur 2006 (lescha dal persunal; DG 170.400)
LPA	lescha federala dals 22 da mars 1974 davart il dretg penal administrativ (CS 313.0)
LPol	lescha da polizia dal chantun Grischun dals 20 d'october 2004 (DG 613.000)
LSC	lescha federala dals 11 d'avrigl 1889 davart scussium e concurs (CS 281.1)
LTF	lescha federala dals 17 da zercladur 2005 davart il tribunal federal (CS 173.110)
LTV	lescha federala dals 19 da december 1958 davart il traffic sin via (CS 741.01)
LV	lescha da vischnancas dal chantun Grischun dals 28 d'avrigl 1974 (DG 175.050)
M	missiva da la regenza al cussegl grond
NGF grischuna	nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas
OCPRA	ordinaziun davart ils custs en proceduras administrativas dals 12 da december 2006 (DG 370.120)
ODD	ordinaziun davart l'organisaziun, la salarisaziun e la contabilitad da las dretgiras districtualas dal 1. da fanadur 2008 (ordinaziun davart las dretgiras districtualas; DG 173.500)
OECG	ordinaziun executiva dal cussegl grond
OECGtDO	ordinaziun executiva tar il dretg d'obligaziuns svizzer (locaziun e fittanza da locals d'abitar e da fatschenta) dals 30 da november 1994 (DG 219.800)
OECGtLEg	ordinaziun executiva tar la lescha federala davart l'egualitad da dunna ed um dals 24 da matg 1996 (DG 538.200)
OECGtLSC	ordinaziun executiva tar la lescha federala davart scussium e concurs dals 8 d'october 1996 (DG 220.100)
OMD-GR	ordinaziun davart l'incassament da multas disciplinaras sin il lieu dals 11 da november 1974 (DG 350.100)
OO	ordinaziun davart l'organisaziun e la gestiun da la procura publica dals 16 da december 1974 (DG 350.050)
OORA	ordinaziun davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun dals 24 d'october 2006 (DG 170.310)
OPol	ordinaziun da polizia dals 21 da zercladur 2005 (DG 613.100)
p.	pagina
p.ex.	per exempel
PC-GR	procedura civila dal chantun Grischun dal 1. da december 1985 (DG 320.000)
PPA	ordinaziun davart la procedura penala administrativa dals 28 da matg 1975 (DG 350.490)
PPG	lescha federala dals 20 da mars 2009 davart la procedura penala per giuvenils (FF 2009 1993)
PP-GR	lescha davart la procedura penala dals 8 da zercladur 1958 (DG 350.000)
q.v.d.	quai vul dir

resp.	respectivamain
S-	sboz
s., ss.	sequent(a), sequent(a)s
UCP	uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
UF	uffizi forestal dal Grischun
UNA	uffizi per la natira e l'ambient dal Grischun
vLOG	lescha davart l'organisaziun giudiziala dals 31 d'avust 2006 (DG 173.000)